

The Causal Model Study of Intelligent Consumption Behaviors for Grade 6 Students Under The Department of Bangkok Metropolitan¹

Phrmaha Supachai Saetier (Achito)²
Ungsinun Intarakamhang³

Received: June 16, 2015

Accepted: July 6, 2015

Abstract

The purpose of this study were to develop the causal model and to find out the important causal variables effect size influencing to intelligent consumption behaviors for grade 6 students. The three stage sampling of 654 students. Descriptive statistics were analyzed by statistical package and the hypothesized models were examined by LISREL. The findings were as follows: 1) The hypothesized causal model of intelligent consumption behaviors are in harmony with the empirical data after adjusted model resulting in the satisfactory level of goodness of fitting indices with $\chi^2 = 219.45$, $df = 93$, $p = .00$, $\chi^2/df = 2.35$, $SRMR = .048$, $RMSEA = .049$, $GFI = .95$, $AGFI = .93$, $NFI = .97$, $CFI = .98$, $PNFI = .75$, $PGFI = .67$ 2) Students' Yonisomanasikarn had direct effect on intelligent consumption behaviors 3) Family influence had direct effect on Yonisomanasikarn with intelligent consumption behaviors and had indirect effect on intelligent consumption behaviors through Yonisomanasikarn 4) Kalayanamitt influence with Mass media influence had direct effect on Yonisomanasikarn and had indirect effect on intelligent consumption behaviors through Yonisomanasikarn but did not have direct effect on intelligent consumption behaviors.

Keywords: Intelligent consumption behaviors Yonisomanasikarn Family influence

¹ The research Article was funded by The Graduate School of Srinakharinwirot University

² Graduate Student, Doctoral degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University, Email: dogmuy2521@gmail.com, Tel. 0880178098

³ Associate Professor in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

การศึกษาแบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร¹

พระมหาศุภชัย แซ่เถียร (อชิต)²

อังคินันท์ อินทรกำแหง³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและค้นหาขนาดอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสามขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 654 คน วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติพรรณนาและการแจกแจงของตัวแปรด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาที่ปรับมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก $\chi^2 = 219.45$, $df = 93$, $p = .00$, $\chi^2/df = 2.35$, SRMR = .048, RMSEA = .049, GFI = .95, AGFI = .93, NFI = .97, CFI = .98, PNFI = .75, PGFI = .67 2) กลุ่มนักเรียนที่มีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา 3) อิทธิพลครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ 4) อิทธิพลภักษณมิตรอิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ แต่ไม่ได้มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ อิทธิพลครอบครัว

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ Email: dogmuy2521@gmail.com Tel: 0880178098

³ รองศาสตราจารย์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมบริโภคนิยมเป็นผลผลิตจากทุนนิยมที่กระตุ้นให้มนุษย์เกิดความต้องการไม่มีที่สิ้นสุดรวมทั้งทำให้มนุษย์บริโภคเพื่อทางสังคม การผลิตและการบริโภคมุ่งแต่เอาชนะทำให้มนุษย์สูญเสียจิตวิญญาณ สุขและสร้างปัญหาต่อมา (ยูวดี ช่วยกิจ, 551 อ้างตาม Baudrillard, 1988) ส่วนการบริโภคด้วยปัญญาเป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลบนหลักความพอประมาณก่อนการตัดสินใจเลือกบริโภคเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี การบริโภคขาดปัญญานำไปสู่การเบียดเบียนตนเองและสภาพทางสังคม คนส่วนใหญ่เสพบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย ตกอยู่ในความประมาท ละทิ้งการฝึกศึกษาพัฒนาศักยภาพตนเองโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยึดติดกับวัตถุนิยมและถูกชักจูงได้ง่าย แต่ถ้าเด็กและเยาวชนมีการบริโภคด้วยปัญญาไม่ว่าสิ่งเลวร้ายที่ปล่อยเข้ามา ก็ไม่สามารถที่จะทำอันตรายได้แต่กลับจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองที่จะใช้เป็นประสบการณ์ในการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองและแนะนำผู้อื่น ดังนั้น เด็กและเยาวชนควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น (พระพรหมคุณาภรณ์, 2548; ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2547)

การบริโภคด้วยปัญญาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสภาพสังคมของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่บริโภคอย่างประมาทและคล้อยตามสิ่งเร้าได้ง่าย ปัจจุบันเด็กและเยาวชนจำนวนมากมีปัญหาการบริโภค ดังจะเห็นได้จากข้อมูลผลดุษิตโพล (2557) พบว่า มีการใช้สินค้าฟุ่มเฟือยยึดติดกับวัตถุนิยม (ร้อยละ 25.21) มีการแต่งตัวโป้เปลือยตามแฟชั่นต่างชาติ (ร้อยละ 24.83) มีการมั่วสุมอบายมุข (ร้อยละ 20.05) และกรณีอื่นๆ เช่น มีการเลียนแบบ

พฤติกรรมที่ไม่ดี มีภาวะทู่ทอชานการ และติดเกม เป็นต้น (แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559, 2554; ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้, 2557) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ได้สำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อความกังวลใจมากที่สุดกับพฤติกรรมเด็กนักเรียน พบว่า มีความกังวลด้านยาเสพติดและอบายมุข (ร้อยละ 17.40) มีการยึดติดแฟชั่นต่างชาติ วัตถุนิยม เทคโนโลยี (ร้อยละ 14.05) มีความรับผิดชอบน้อยต่อตนเองและผู้อื่น (ร้อยละ 9.18) มีคุณธรรมจริยธรรมน้อย (ร้อยละ 8.22) (สุวิชา เป้าอารีย์, 2556)

แนวคิดหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (2556) สามารถอธิบายพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน รวมทั้งพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจสร้างและพัฒนาแบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งร่างกายและจิตใจ และคล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย (ดูจเดือน พันธุมนาวิ และดวงเดือน พันธุมนาวิ, 2552 อ้างตาม Kohlberg, 1969) ซึ่งผลการวิจัยนี้ ทำให้ทราบข้อค้นพบในการอธิบายพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน และขนาดอิทธิพลตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้ให้ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและค้นหาขนาดอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน

ประถมศึกษาปีที่ 6

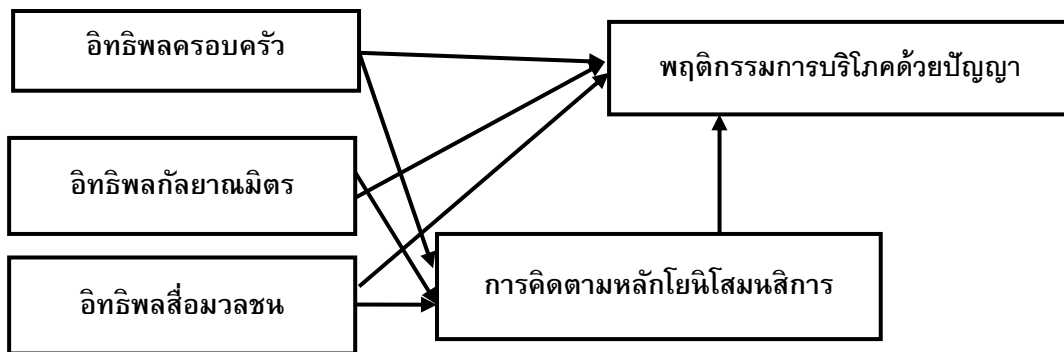
ปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน

พฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (2556:5-15) อธิบายว่าพฤติกรรมบุคคลเกิดจากปัจจัยทางสังคม และการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตลักษณะมนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถฝึกพัฒนาให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลครอบครัว อิทธิพลสื่อมวลชน อิทธิพลกัลยาณมิตร และการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา เช่น งานวิจัยของฉัตรชัย เสนสาย (2554) ผงจิต อินทสุวรรณ และคนอื่น ๆ (2547) พบว่า การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา งานวิจัยอิทธิพลครอบครัว เช่น ลลิตภัทร เจริญรัฐ (2555) เรวดี นามทองดี (2554) พบว่า อิทธิพลของครอบครัวมีความสัมพันธ์และอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน งานวิจัยอิทธิพลกัลยาณมิตร เช่น ฉัตรชัย เสนสาย (2554) จิราภรณ์ เรืองยิ่ง (2553) พบว่า กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อโยนิโสมนสิการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านประหยัดและใช้ทรัพยากรคุ้มค่าของนักเรียนผ่านโยนิโสมนสิการ งานวิจัยและแนวคิดสื่อมวลชน สรุปได้ว่า อิทธิพลสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับกระบวนการคิดและพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน (Chariyar

Virunrach, 2004; ชูติมา ไชยสิทธิ์ และวรรณิ์ แกมเกตุ; 2012; มนัสวีณี จันทะเลิศ และวิลาสินี พิพิธกุล, 2548 อ้างตามจันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ, 2546) งามตา วนินทานนท์(2545) กล่าวสรุปว่าครอบครัว กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของบุคคลตั้งนั้น ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา ได้แก่ 1) อิทธิพลครอบครัว 2) อิทธิพลกัลยาณมิตร 3) อิทธิพลสื่อมวลชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีตามหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (2548) มากำหนดกรอบในการศึกษา พระพรหมคุณาภรณ์ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับปัจจัยทางสังคม โดยอธิบายว่า สาเหตุการเกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและปัจจัยทางสังคม จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา มาจากปัจจัยภายใน ได้แก่ การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตลักษณะและปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1.อิทธิพลครอบครัว 2. อิทธิพลกัลยาณมิตร 3. อิทธิพลสื่อมวลชนตั้งนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาแบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุและขนาดอิทธิพลของตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต กรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2558

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 โรงเรียน ใช้วิธีสุ่มแบบสามขั้นตอน (Three - Stage Sampling) ได้แก่ 1) สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน ตัวอย่างต่อประชากร (Proportional stratified random sampling) จำนวน 20 เขตจาก 50 เขต 2) สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 20 โรงเรียนจาก 20 เขต 3) สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 20 ห้องจาก 20 โรงเรียน รวมเป็น 600 คน เก็บได้จริง 564 คน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกตสำหรับความถูกต้องของผลการวิจัย (Schumacher & Lomax, 1996; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดลักษณะ มาตราวัดประเมินค่า 4 ระดับ และแบบทดสอบการติดตามหลักโยนิโสมนสิการแบบเลือกตอบ(ก-ง) ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา หมายถึง นักเรียนบริโภควัตถุสิ่งของผ่านกระบวนการพิจารณา

ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลโดยได้รับความพอใจและประโยชน์จากการบริโภคที่ดีที่ไม่ทำให้ตนเอง สภาพทางสังคม และสิ่งแวดล้อมเสียหายค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .54 - .64 (ทั้งฉบับ.75) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การบริโภคอาหารการบริโภคสิ่งของเครื่องใช้ การบริโภคทรัพยากรธรรมชาติการติดตามหลักโยนิโสมนสิการหมายถึง นักเรียนคิดพิจารณาอย่างรอบคอบด้วยการติดตามหลักโยนิโสมนสิการก่อนที่จะตัดสินใจเลือกการบริโภคที่ดีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .60 - .63 (ทั้งฉบับ .82) ค่าความยากง่ายแบบทดสอบ .33 - .76 แบ่งความหมายเป็น 4 ลักษณะได้แก่ คิดถูกวิธีคิดแนวทางที่ถูกคิดมีเหตุผลคิดเร็วความคิด/คิดมีเป้าหมายอิทธิพลครอบครัว หมายถึง นักเรียนคิดหรือเลือกกระทำสิ่งใดตามความคิด ความคาดหวัง พฤติกรรมของครอบครัวเกี่ยวกับการบริโภคที่ดีโดยไม่ทำให้ตนเอง ครอบครัว และเพื่อนเดือดร้อน ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .62 - .65 (ทั้งฉบับ .84) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การอบรมสั่งสอนการสนับสนุนของครอบครัวการเห็นแบบอย่างที่ดีอิทธิพลกัลยาณมิตร หมายถึง การที่นักเรียนได้รู้ว่าเพื่อนเป็นแบบอย่างที่ต้องตั้งเป้าหมายประกอบด้วย การแสดงพฤติกรรม การสั่งสอน การให้คำแนะนำ การตักเตือน การชักจูง การสนับสนุน

ช่วยเหลือ การให้กำลังใจในการบริโภคที่ดีโดยไม่ทำ
ให้ตนเอง ครอบครัวย และสภาพสังคมเดือดร้อน ค่า
ความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .58-.81 (ทั้งฉบับ .81) แบ่ง
ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่การให้คำแนะนำการสนับสนุน
ของเพื่อนการเป็นแบบอย่างที่ดีอิทธิพลสื่อมวลชน
หมายถึง นักเรียนยอมรับเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ
และยอมรับบทบาทของสื่อที่มีอิทธิพลต่อความคิด
และพฤติกรรมในการบริโภคที่ดีค่าความเชื่อมั่นทั้ง
ฉบับ .84 แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่อิทธิพลสื่อโทรทัศน์
อิทธิพลอินเทอร์เน็ตอิทธิพลสื่อสิ่งพิมพ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการทดสอบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิง
สาเหตุของพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาด้วย
โปรแกรมสถิติ LISREL เพื่อค้นหาตัวแปรเชิงสาเหตุ
และขนาดอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อ
ตัวแปรตาม มีดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของ
แบบจำลอง ได้แก่ χ^2 , P- Value, SRMR, RMSEA,
GFI, AGFI, NFI, CFI, PNFI, PGFI, ไค-สแควร์สัมพันธ์
(χ^2/df) (นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2556)

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ
พฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์
2. กลุ่มนักเรียนที่มีการคิดตามหลักโยนิโส
มนสิการจะมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมบริโภค
ด้วยปัญญา
3. อิทธิพลครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อการ
คิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรมบริโภค
ด้วยปัญญา และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม

บริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโส
มนสิการ

4. อิทธิพลภักษณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อ
การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรม
บริโภคด้วยปัญญา และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ
พฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลัก
โยนิโสมนสิการ

5. อิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการ
คิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรมบริโภค
ด้วยปัญญาและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม
บริโภคด้วยปัญญาโดยผ่านการคิดตามหลักโยนิโส
มนสิการ

ผลการวิจัย

1. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ
พฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาหลังจากปรับแก้ผล
ปรากฏว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่
 $\chi^2 = 219.45$, $df = 93$, $p = .00$, $\chi^2/df = 2.35$,
SRMR=.048, RMSEA=.049, GFI=.95, AGFI=.93,
NFI = .97, CFI = .98, PNFI = .75, PGFI = .67

2. กลุ่มนักเรียนที่มีการคิดตามหลักโยนิโส
มนสิการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรม
บริโภคด้วยปัญญา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ
.20 ($p < .05$)

3. อิทธิพลครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อการ
คิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรมบริโภค
ด้วยปัญญา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .26, .44
($p < .05$) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม
บริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ
มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .05 ($p > .05$)

4. อิทธิพลกัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .14 ($p < .05$) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .03 ($p < .05$) แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

5. อิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .13 ($p < .05$) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .03 ($p < .05$) แต่ไม่ได้มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 1 และภาพประกอบ 2

ตาราง 1 คะแนนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของแบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาภายหลังการปรับ

ตัวแปรตาม	R ²	ตัวแปรอิสระ				
		ความสัมพันธ์	โยนิโสมนสิการ	อิทธิพลครอบครัว	อิทธิพลกัลยาณมิตร	อิทธิพลสื่อมวลชน
โยนิโสมนสิการ	.14	DE	-	.26*	.14*	.13*
		IE	-			
		TE	-	.26*	.14*	.13*
พฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา	.71	DE	.20*	.44*	-	-
		IE	-	.05*	.03*	.03*
		TE	.20*	.49*	.03*	.03*

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect); IE = อิทธิพลทางอ้อม= (Indirect Effect); TE = อิทธิพลทางอ้อม(Total Effect); * $p < .05$

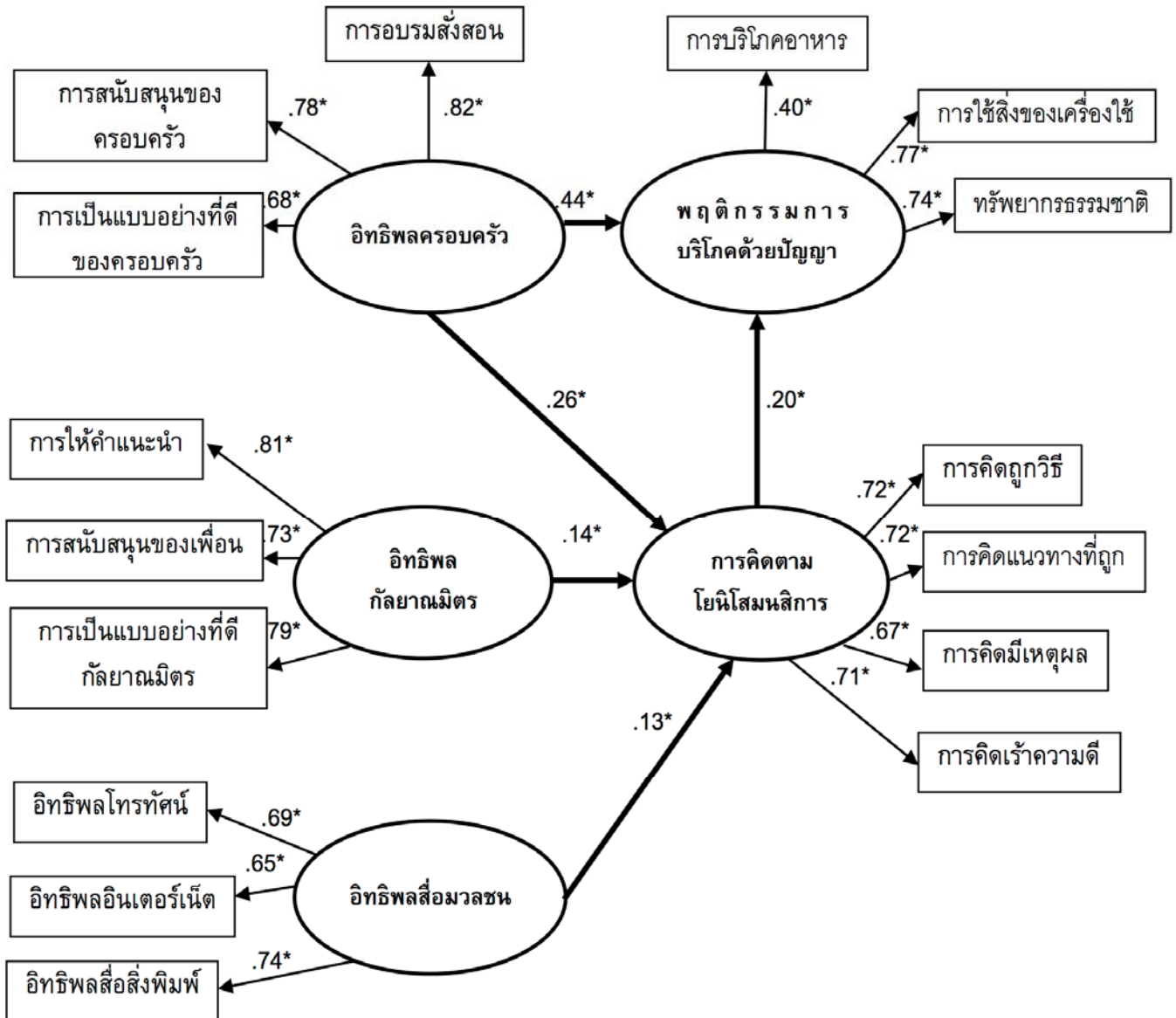
อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีข้ออภิปรายรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ภายหลังการปรับ ยกเว้นค่าสถิติไคสแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์การที่ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ผิดปกติ เนื่องจากจากแบบจำลองมีเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์จำนวน

มาก กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ คือ ในการวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าเกือบสองเท่าของอัตราส่วนกลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต การละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการแจกแจงแบบปกติพหุตัวแปรทำให้ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญ แม้ว่าแบบจำลองนั้นจะมีความกลมกลืนก็ตาม (นำชัยศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2556; Joreskog&Sorbom,1996) ดังนั้น จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 นักเรียนที่มี การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการจะมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีข้ออภิปรายรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญา

แนวความคิดหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (2556) กล่าวว่า โยนิโสมนสิการมีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลนักเรียนมีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมากก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญามาก ในทางตรงกันข้าม หากนักเรียนมีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการต่ำก็จะมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญาต่ำหรืออาจไม่กระทำพฤติกรรมนั้นเลยก็ได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของฉัตรชัย เสนสาย

(2554)ผจงจิตอินทสุวรรณและคณะ (2547)ที่พบว่า การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญาดังนั้น จึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ 2

สมมุติฐานการวิจัยที่ 3 อิทธิพลครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญา และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญาผ่านการ

คิดตามหลักโยนิโสมนสิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีข้ออภิปรายรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดตามหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์(2556) กล่าวว่า อิทธิพลครอบครัวมีความสำคัญต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการและพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาถ้าเด็กได้รับการอบรมสั่งสอน การสนับสนุน การเป็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวก็จะช่วยชักนำให้เด็กเกิดการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการและการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการก็จะนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่อบรมสั่งสอนเป็นแบบอย่างที่ดีและปลูกฝังถ่ายทอดลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมให้ได้ผลดีนักจิตวิทยาเชื่อว่า ผู้ใหญ่จะเป็นคนที่มีจริยธรรมเพียงใดขึ้นอยู่กับ การถ่ายทอดทางสังคมจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูในช่วงต้นของชีวิต (ลลิตภัทร เจริญรัฐ,2555; งามตาม วนินทานนท์, 2545) สอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตภัทร เจริญรัฐ (2555) ที่พบว่า อิทธิพลของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา และงานวิจัยของเรวดี นามทองดี (2554) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน ส่วนฮังชาง ชูและคณะ(Hung-Chang Chiu;et al., 2006) พบว่าแม่ที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่ยืดความถูกต้องของเนื้อหาสื่อสารเป็นหลักและพ่อที่มีการสื่อสารที่ยืดแบบแผนสังคมเป็นหลักมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่ยืดหยุ่นค่านอกจากรู้ งานวิจัยที่ศึกษาอิทธิพลครอบครัวกับสิ่งที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา เช่น พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมการใช้ยาลดความอ้วน พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพพบว่า อิทธิพลครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเหล่านี้(สุภาอินทร,2546;

ปวีณาอุกตานนท์, 2549;46-47; สุธิดาพุทธทอง ,2551) ดังนั้น จึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ 3

สมมุติฐานการวิจัยที่ 4 อิทธิพลกัลยาณมิตรมี

อิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา มีข้ออภิปรายรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดตามหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (2556) กล่าวว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากกัลยาณมิตรและโยนิโสมนสิการ เช่น คนอ่อนแอ ท้อถอย กัลยาณมิตรสามารถช่วยให้กำลังใจและชักจูงด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างได้ผล แต่ถ้าบางคนมีโยนิโสมนสิการเมื่อมีเหตุเศร้าเสียใจเขาก็สามารถคิดแก้ไขปัญหาของเขาได้สำเร็จเป็นอย่างดี เบิร์น (ผจงจิต อินทสุวรรณและคณะ,2547)อ้างตามBerns, 1997) กล่าวว่า เด็กเติบโตขึ้นเพื่อนจะมีบทบาทที่สำคัญต่อความคิดและพฤติกรรม หากเด็กต้องการความยอมรับจากเพื่อนอาจทำตามเพื่อนซึ่งมีค่านิยมที่ขัดแย้งกับโรงเรียนและครอบครัวได้ผลงานวิจัยของฉัตรชัยเสนสาย (2554) พบว่ากัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อโยนิโสมนสิการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านความประหยัดและใช้ทรัพยากรคุ้มค่าของนักเรียนผ่านโยนิโสมนสิการแต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมพึงประสงค์แต่ อิทธิพลกัลยาณมิตรไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาเนื่องจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กันทางราบที่ไม่ถูกบังคับให้กระทำพฤติกรรมบางสถานการณ์กลุ่มเพื่อนมีความขัดแย้งกับอิทธิพลครอบครัวซึ่งสามารถสั่งบังคับให้นักเรียนกระทำพฤติกรรมตามต้องการ เช่น กลุ่มเพื่อนสนับสนุน

ค่านิยมการอยู่ร่วมกันของหนุ่มสาว แต่ครอบครัวอาจไม่เห็นด้วย(จิราภรณ์ เรื่องยิ่ง, 2553อ้างตาม งามตา วนิทานนท์, 2534)บางครั้งนักเรียนอาจจะกระทำพฤติกรรมคล้ายตามกลุ่มเพื่อนที่ตนยอมรับเท่านั้น (ดุจเดือน พันธมนาวินและดวงเดือน พันธมนาวิน, 2552) ดังนั้น จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4 บางส่วน

สมมติฐานการวิจัยที่ 5 อิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา มีข้ออภิปรายรายละเอียดดังต่อไปนี้

อิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาผ่านการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเนื่องจากสื่อมวลชนสามารถเข้าถึงมนุษย์อย่างทั่วถึงและรวดเร็วจึงมีอิทธิพลสูงต่อลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรม หากกระทำต่อเนื่องและเข้มข้นจะส่งผลต่อการปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม การบริโภคนิยมทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว (งามตา วนิทานนท์, 2545) สอดคล้องกับแนวคิดพระพรหมคุณาภรณ์ (2556: 9, 59) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลสื่อมวลชนและการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการซึ่งงานวิจัยของจรรยาวิรุฬราช (ChariyarVirunrach,2004)ที่พบว่าการรับรู้อิทธิพลสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคอาหารและเซาหัวลูและคณะ(Chaohua Lou et al., 2014) พบว่าการเปิดรับสื่อมีอิทธิพลต่อความรู้เรื่องเพศและพฤติกรรมเกี่ยวกับเพศ แต่อิทธิพลสื่อมวลชนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาเนื่องจากบางสถานการณ์ตัวแทนการถ่ายทอดทาง

สังคม เช่น อิทธิพลครอบครัว อิทธิพลครูจะสนับสนุนหรือต่อต้านอิทธิพลสื่อมวลชนที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน เช่น หากเด็กไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่ สื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์จะมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนสูง (มนัสวีณี จันทะเลิศ และวิลาสินี พิพิธกุล,2548อ้างตามจันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณและคณะ,2546)การได้รับอิทธิพลสื่อมวลชน การใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของบุคคลมีความแตกต่างกันตามสถานะทางสังคม เช่น อายุ ฐานะครอบครัว เวลา เป็นต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติมาไชยสิทธิ์และวรรณิแกมเกตุ (2012) ที่พบว่า การเข้าถึงสื่อ ระยะเวลาได้รับข้อมูลข่าวสารของบุคคลจากสื่อมวลชนแตกต่างกันส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมความรับผิดชอบทางสังคมด้านครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชนไม่เพียงพอที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับผิดชอบต่อสังคมได้ ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 5 บางส่วน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรนำผลการวิจัยที่สำคัญมาออกแบบทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน
2. โรงเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนก็สามารถนำไปปัจจัยทางสังคมที่สำคัญร่วมกับคู่มือโปรแกรมการฝึกอบรมมาใช้ได้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรประเทศไทย.

- งามตา วรินทร์านนท์. (2545). *เอกสารคำสอน วิชา วป 581 การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราภรณ์ เรืองยิ่ง. (2553). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรวิจัยและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรชัย แสนสาย. (2554). *อิทธิพลของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และปัจจัยทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน.ปริญญาานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ดุงเดือน พันธมนาวิน และดวงเดือน พันธมนาวิน. (2552). *เอกสารอ่านประกอบวิชา พค. 7071 การวิจัยทางจิตวิทยาพัฒนาการเพื่อกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ :คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนา บริหารศาสตร์.
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2556). *เอกสารประกอบการอบรมการสอนการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISRES ระหว่างวันที่ 26 -28 กรกฎาคม 2556*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีณาอุกตานนท์. (2549). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาลดความอ้วนของวัยรุ่นหญิงตอนปลาย*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผจงจิต อินทสุวรรณและคณะ. (2547). *รายงานการวิจัยฉบับที่ 110 การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต). (2556). *โยนิโสมนสิการวิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. พิมพ์แยกเล่มเฉพาะบทครั้งที่๒๔. วัดญาณเวศกวัน.
- มนัสวินี จันทร์ทะเลศ, และวิลาสินี พิพิธกุล. (2548). *รายงานการศึกษา เรื่องสื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ ๒ “ บทสังเคราะห์: อิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนและสภาพคุณภาพเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์” ปี 2548*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ยุวดี ช่วยกิจ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางการตลาดของฟิลลิปคอตเลอร์ กับลัทธิบริโภคนิยม*. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- เรวดี นามทองดี. (2554). *การคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม*. ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ลลิตภัทร เจริญรัฐ. (2555). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้วยวิธีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้. (2557). *5 พฤติกรรมเยาวชนไทยเหตุ “วิกฤติคุณธรรม”*. ค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2557, จาก http://clpd.psu.ac.th/clpd_2012/moral/file/367-5-qq.
- สุธิดา พุ่มทอง. (2551). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภา อินทร. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้ใหญ่วัยกลางคนในจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุวิชา เป้าอารีย์. (2556). *ศูนย์สำรวจความคิดเห็นนิด้าโพล “คุณภาพการศึกษาไทย”*. ค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2556, จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/main/index.php/en/2012-08-06-13-57-45/416-43-56>.
- Chariyar Virunrach. (2004). *Factors Affecting Food Consumption Behavior Among Sixth-Grade Students Bangkok Metropolitan Schools*. The Degree of Master of Science M.Sc. (Major In the education and behavioral sciences). Faculty of Graduate Studies Mahidol University.
- Chaohua Lou, M.D., et al. (2014). Media's Contribution to Sexual Knowledge, Attitudes, and Behaviors for Adolescents and Young Adults in Three Asian Cities. *Journal of Adolescent Health*, 50 (2012): S26–S36.
- Joreskog, K; &Sorbom, D (1998). *LISREL 8 :Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language*. Chicago: Scientific Software International.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. NJ: Lawrence Erlbaum Associates